

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-012-01/2014

P/14/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/107 – Działania ośrodków pomocy społecznej w zakresie rozpoznawania i monitorowania sytuacji społecznej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Roman Tadla, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90327 z dnia 7 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. 3-go Maja 10, 37-400 Nisko, zwany dalej OPS-em lub Ośrodkiem.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Tłusta, kierownik OPS od dnia 7 lutego 2014 r. Krystyna Wszolek, kierownik OPS od dnia 1 maja 1990 r. do dnia 6 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie – mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ – działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

OPS, wykonując zadania pomocy społecznej w gminach – do czego zobowiązany był na podstawie art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² – zrealizował obowiązki opracowania dokumentów pn. *Ocena zasobów pomocy społecznej* oraz *Strategia rozwiązywania problemów społecznych*, które dla gmin ustalone zostały przepisami ww. ustawy. W celu opracowania tych dokumentów OPS dokonał wyczerpującej analizy sytuacji demograficznej i społecznej w mieście i gminie Nisko.

Oceny zasobów pomocy społecznej za 2012 r. oraz 2013 r. zostały sporządzone zgodnie z wymogami art. 16a ustawy o pomocy społecznej. W obowiązujących w okresie objętym kontrolą: *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście i gminie Nisko, z uwzględnieniem kierunków rozwoju pomocy społecznej na lata 2006 – 2012* (zwanej dalej Strategią na lata 2006 – 2012) oraz *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Nisko, z uwzględnieniem kierunków pomocy społecznej na lata 2013 – 2020*, zwanej dalej Strategią na lata 2013 – 2020, przedstawiono w sposób wyczerpujący diagnozę problemów społecznych występujących w mieście i gminie Nisko. Obie Strategie nie zawierały

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.

jednak wszystkich wymaganych elementów określonych w art. 16b ustawy o pomocy społecznej, obowiązującym od dnia 3 maja 2011 r. Strategia na lata 2013 – 2020 nie zawierała prognozy zmian w zakresie nią objętym oraz określenia ram finansowych strategii i wskaźników realizacji działań. Strategii na lata 2006 – 2012 nie uzupełniono o ww. elementy.

OPS organizując pomoc społeczną współpracował z podmiotami działającymi na terenie gminy i miasta Nisko, w tym z podmiotami wymienionymi w przepisie art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku uzyskania informacji o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej, niezwłocznie podejmował działania w celu ustalenia uprawnień do uzyskania świadczeń pomocy społecznej. Z ww. podmiotami OPS współpracował także przy realizacji programów i projektów przeciw wykluczeniu społecznemu. Na uwagę zasługuje fakt realizowania wielu takich programów i projektów, skierowanych zarówno do osób dorosłych jak i młodzieży oraz dzieci wywodzących się z rodzin dysfunkcyjnych, dotkniętych problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie i popadaniem w narkomanię.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, do rozpoznawania i monitorowania sytuacji społecznej w gminie i mieście Nisko, OPS nie wykorzystywał w pełni możliwości jakie stwarzała współpraca z innymi podmiotami. OPS nie wykazywał aktywności w pozyskiwaniu – od innych podmiotów – informacji, które mógłby wykorzystać do zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej. Z własnej inicjatywy nie występował o wskazanie sytuacji, które uzasadniać mogły przyznanie świadczeń pomocy społecznej, pomimo że występowały przypadki, iż na podstawie informacji przekazanych przez inne podmioty identyfikowano osoby wymagające udzielenia takiej pomocy.

W latach 2012 – 2014 (I półrocze), OPS nie udzielał pomocy we wszystkich formach określonych w art. 17 i art. 18 ustawy o pomocy społecznej. Przedstawione przez kierownik OPS wyjaśnienia uzasadniają wprawdzie brak konieczności udzielania pomocy w tych formach, jednak sytuacja taka wynikać może także z nieprawidłowego (niepełnego) realizowania obowiązku upowszechniania informacji w zakresie pomocy społecznej. W okresie przeprowadzania kontroli nie były upublicznione informacje o możliwych formach pomocy i sposobie załatwiania spraw w celu ich uzyskania. OPS nie udostępnił tych informacji, chociaż zobowiązany był do tego przepisami art. 6 ust. 1 pkt 2) lit. c) oraz art. 6 ust. 1 pkt 3) lit. d) ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej³. Informacje takie nie zostały zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP), pomimo że obowiązek taki wynikał z przepisu w art. 8 ust. 3 w związku z art. 4 ust. 1 pkt 4) tej ustawy.

W okresie objętym kontrolą, stan zatrudnienia pracowników socjalnych nie odpowiadał wymogom art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którymi ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku 1 pracownik na 2.000 mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r., na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.049 mieszkańców gminy i miasta Nisko, w dniu 31 grudnia 2012 r. – 2.044 mieszkańców, a według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. – 2.036 mieszkańców, co powodowało przekroczenie normy określonej w cytowanym przepisie ustawy o pomocy społecznej – odpowiednio – o 2,45%, 2,2% oraz 1,8%. Pracownicy socjalni zatrudnieni w OPS spełniali warunki wykształcenia wymagane przepisem art. 116 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, bądź na podstawie art. 156 ust. 1 tej ustawy zachowywali uprawnienia

---

³ Dz. U. z 2014 r., poz. 782

do wykonywania zawodu na tym stanowisku. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w sposób prawidłowy realizowali oni obowiązki określone w art. 119 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, pomimo iż nie wszystkie obowiązki określone w tym przepisie zostały zawarte w zakresach ich czynności. Na uwagę zasługują jednak sytuacje sporządzania wywiadów środowiskowych na nieaktualnych formularzach, a także niepotwierdzania za zgodność z oryginałem kopii dokumentów – na podstawie których ustalono sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny – pomimo obowiązku określonego w § 10 ust. 1 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania podejmowane przez ops w celu rozpoznania sytuacji społecznej oraz określenia populacji osób kwalifikujących się do udzielenia wsparcia ze strony ops.

Opis stanu faktycznego

1.1. W OPS podjęto działania na rzecz zbudowania systemu monitorowania i diagnozowania oraz identyfikacji problemów społecznych, polegające na zawarciu porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Nisku (PUP), w celu uzyskiwania danych z funkcjonującego w PUP systemu informatycznego Syriusz. Załącznikiem do tego porozumienia była zawarta – w ww. dniu – umowa pomiędzy OPS i PUP, której przedmiotem było wdrożenie i funkcjonowanie systemu Samorządowa Elektroniczna Platforma Informacyjna (SEPI). W dniu 6 września 2013 r., strony ww. umowy zawarły porozumienie w celu współpracy i zapewnienia wymiany informacji dotyczących osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP i jednocześnie korzystających z pomocy Ośrodka. W okresie objętym kontrolą – corocznie – zawierane były porozumienia pomiędzy Starostą Powiatu Niżańskiego a Gminą Nisko, w sprawie organizowania przez Gminę prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W sposób formalny (proceduralnie) nie zostały określone inne zasady składające się na ww. system. W Gminie i mieście Nisko nie został zbudowany system monitorowania, diagnozowania oraz identyfikacji poszczególnych problemów społecznych w środowisku lokalnym.

(dowód: akta kontroli str. 6-30, 42)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik Ośrodka – wyjaśniła, że *wprowadzie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w G i M Nisko, z uwzględnieniem kierunków rozwoju pomocy społecznej na lata 2013 – 2020 (...) w swoim zapisie przewiduje realizację założeń strategicznych przez Burmistrza G i M Nisko, kierownika OPS w Nisku i pozostałych kierowników jednostek organizacyjnych, w zakresie zadań leżących w ich kompetencji oraz przewiduje (choć nie bezpośrednio) powołanie funkcji koordynatora rozwoju polityki społecznej w gminie, ale nie została przypisana do chwili obecnej żadnej osobie funkcja koordynatora monitorowania problemów społecznych. Właściwym wydawałoby się powołanie, zarządzeniem Burmistrza G i M Nisko, zespołów zadaniowych stworzonych z przedstawicieli poszczególnych jednostek w gminie, których zadaniem byłoby diagnozowanie, gromadzenie, analizowanie, ocena konkretnych problemów. (...) W Gminie Nisko brak jest procedur określających zakres działania podmiotów*

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 712

realizujących zadania polityki społecznej, brak jest też sposobu dokumentowania spostrzeżeń w zakresie problemów społecznych w określonych obszarach badania. (...). W zakresie współpracy i przepływu informacji o osobach potrzebujących wsparcia oraz o podjętych działaniach przez jednostki nie można mówić o sprawnie funkcjonującym systemie i skutecznej komunikacji (powodem jest brak konkretnie wyznaczonych osób do kontaktu i brak urzędowo ustalonego zespołu). (...) W Gminie brak jest odpowiedniej infrastruktury socjalnej (brak schroniska, noclegowni, OIK, hostelu, domu pomocy, domu dziecka, ośrodków wsparcia, ZOL-u, dostępu do specjalistów).

(dowód: akta kontroli str. 31-42)

Według oceny kierownika OPS, dotychczasowe regulacje w Gminie w zakresie budowania platformy współpracy lub też zespołów działających na rzecz poprawy funkcjonowania pomocy społecznej są wielce niewystarczające, brak jest zainteresowania jednostek Gminy (poza OPS) problemami pomocy, brak jest narzędzi ustawowych do wyznaczania i dyscyplinowania przedstawicieli jednostek do działań na rzecz potrzebujących, a problemy społeczne i sposoby ich rozwiązywania cedowane są na pracowników pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 31-36)

1.2. OPS opracował – za 2012 r. oraz 2013 r. – dokumenty pn. *Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy i Miasta Nisko*. Ośrodkowi nie został przypisany w sposób formalny obowiązek przygotowania tych dokumentów, który dla gmin określono przepisem art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – oświadczyła, iż *nie ma potrzeby*, by Rada Miejska w Nisku przekazała do realizacji Ośrodkowi zadania dotyczące opracowania *Oceny zasobów pomocy społecznej*. Wskazała na art. 16a ustawy o pomocy społecznej, w którym określony został obowiązek sporządzenia przez gminy ww. dokumentu oraz na art. 110 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 43-50)

Oceny przygotowano w oparciu o analizy wymienione w art. 16a ustawy o pomocy społecznej, tj. analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Przy opracowywaniu *Ocen* nie wykorzystywano zbiorów danych innych podmiotów, a także nie zlecano – innym podmiotom – przeprowadzenia badań służących do zdiagnozowania problemów społecznych. *Oceny* obejmowały elementy zasobów pomocy społecznej, wyszczególnione w art. 16a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, tj.: infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe oraz nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. Zgodnie z art. 16a ust. 3 tej ustawy, *Ocenami* objęto osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej oraz rodzaje i rozkład ilościowy ich problemów.

(dowód: akta kontroli str. 43-47)

Oceny za 2012 r. oraz 2013 r. zostały przekazane Radzie Miejskiej w Nisku, w terminie określonym w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Informacje o zasobach pomocy społecznej w Gminie Nisko za 2012 r. oraz 2013 r. były przedmiotem obrad Rady na sesjach – odpowiednio – w dniu 25 kwietnia 2013 r. oraz 29 kwietnia 2014 r. W terminie określonym w art. 16a ust. 4 ww. ustawy, OPS przekazał *Oceny* samorządowi województwa podkarpackiego – Regionalnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Rzeszowie.

(dowód: akta kontroli str. 44-47)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie ops w kontekście zgodności jej postanowień z przepisami art. 16b ustawy o pomocy społecznej, z przeprowadzonym wcześniej rozpoznaniem i diagnozą, oraz jej monitorowanie i aktualizacja.

Opis stanu faktycznego

2.1. Opracowanie Strategii na lata 2006 – 2012 oraz Strategii na lata 2013 - 2020 nie zostało w sposób formalny przypisane do realizacji przez Ośrodek. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – oświadczyła, iż OPS opracował ww. Strategie w związku z przepisem art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej – określającym obowiązek opracowania takich dokumentów przez gminy – oraz art. 110 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 48-50)

Opracowanie Strategii na lata 2006 – 2012 poprzedzono dokonaniem w 2004 r. rozpoznaniem sytuacji społecznej w gminie i mieście Nisko, jaka miała miejsce w latach 2000 – 2003. W tym celu wykorzystano sprawozdania i materiały zgromadzone w Ośrodku, a także informacje zwrotne od instytucji i osób zainteresowanych, dotyczące sytuacji ludzi starszych, problemów opiekuńczo – wychowawczych oraz sytuacji mieszkaniowej. Opracowanie Strategii na lata 2013 – 2020 poprzedzono rozpoznaniem sytuacji społecznej w latach 2010 – 2012. Analizie poddano sprawozdania i materiały zgromadzone w OPS, w tym dane zamieszczone w *Ocenie zasobów pomocy społecznej za rok 2011 i 2012*. Przeprowadzono także badania ankietowe 219 osób spośród klientów pomocy społecznej, dotyczące sytuacji rodzinnej, socjalno-bytowej, zdrowotnej, kwalifikacji zawodowych, umiejętności, statusu zawodowego, sytuacji edukacyjnej oraz potrzeb w poszczególnych dziedzinach życia społecznego. Opracowanie Strategii nie zostało poprzedzone badaniem środowisk zagrożonych. Spośród elementów jakie powinny zawierać strategie rozwiązywania problemów społecznych, określonych w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, obie strategie zawierały diagnozę sytuacji społecznej oraz określenie: celów strategicznych, kierunków działania, sposobu realizacji strategii.

(dowód: akta kontroli str. 55-56)

2.2. Strategia na lata 2006 – 2012 nie zawierała zapisów w zakresie monitorowania jej realizacji. Określono w niej, iż nie jest ona zamkniętym katalogiem i będzie ulegać modyfikacji w miarę realizacji jej zamierzeń. Strategia ta nie zawierała zapisów dotyczących jej aktualizacji – uwzględniających zachodzące zmiany – i aktualizacje takie nie były dokonywane. Od dnia uchwalenia, jej treść nie została zaktualizowana pomimo zmian uregulowań prawnych obejmujących swym zakresem obszary Strategii, tj.: zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej (z dniem 3 maja 2011 r.) i określenia katalogu elementów jakie powinna zawierać strategia; zmiany – z dniem 1 sierpnia 2010 r. – przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁵ i wprowadzenia uregulowań dotyczących funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych; wejścia w życie – z dniem 1 stycznia 2012 r. – ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁶.

⁵ Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.

(dowód: akta kontroli str. 55-56)

W Strategii na lata 2013 – 2020 zawarto zapisy dotyczące monitorowania realizacji zawartych w niej zadań, weryfikacji zgodności założonych celów, kontroli postępu prac związanych z realizacją działań oraz jej okresowych (cyklicznych co 2 lata) aktualizacji. Określono w niej, że na podstawie zebranych materiałów i wyników monitoringu zostaną ustalone elementy strategii wymagające aktualizacji, oraz że zostanie dokonana weryfikacja i hierarchizacja poszczególnych celów i zadań realizacyjnych. Strategia na lata 2013 – 2020 nie zawierała zapisów w zakresie efektywności wykorzystania środków przeznaczonych na jej realizację.

(dowód: akta kontroli str. 55-56)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła: OPS realizuje zadania zawarte w Strategii we własnym zakresie, ponieważ nie został określony ogólnie proces monitoringu problemów społecznych w Gminie, a także nie zostały określone dokumenty służące identyfikowaniu zrealizowanych działań. Od czasu uchwalenia Strategii nie został powołany zespół monitorujący bądź oceniający wdrażanie Strategii, nie ma jasnego zapisu jakimi narzędziami i w jakiej formie winna być dokonywana ocena realizacji celów strategicznych, kto winien być koordynatorem monitoringu i gdzie należałoby publikować dane o etapach wdrażania Strategii w Gminie. Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu zapisów Strategii powinien być raport sporządzony przez zespół, w którego skład weszliby pracownicy jednostek organizacyjnych Gminy, a także przedstawiciele innych podmiotów realizujących Strategię i współuczestniczących w jej realizacji. Działania jakie realizuje OPS w ramach Strategii przedstawiane są w dokumentach dotyczących działalności Ośrodka. OPS poczyni starania o skonkretyzowanie przez władze Gminy – w formie dokumentu – procesu monitorowania Strategii, odpowiedzialności za monitoring, a także przedstawi propozycję powołania zespołu ds. monitorowania i oceniania etapów jej realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 57-61)

2.3. W statucie OPS nie zostały wyszczególnione zadania dotyczące rozpoznawania sytuacji społecznej. Zadania te zostały określone w regulaminach organizacyjnych Ośrodka. W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa takie regulaminy. W regulaminie wprowadzonym zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Niska z dnia 28 stycznia 2005 r., wśród zadań Działu Pomocy Środowiskowej wymieniono rozpoznawanie sytuacji socjalno-bytowej rodziny. W regulaminie wprowadzonym zarządzeniem Burmistrza z dnia 26 maja 2014 r., wśród zadań Zespołu Pracy Socjalnej i Aktywnej Integracji – wchodzącego w skład Sekcji Specjalistycznej Pomocy Środowiskowej – wyszczególniono rozpoznawanie i analizowanie potrzeb i sytuacji osoby, rodziny oraz społeczności lokalnej.

(dowód: akta kontroli str. 62-63)

We wstępie do Strategii na lata 2006 – 2012 wskazano na określone w ustawie o pomocy społecznej zadania pracowników socjalnych związane z rozpoznawaniem i diagnozowaniem sytuacji społecznej. W ramach kierunków działań dla realizacji określonych w niej celów wyszczególniono:

- stałe diagnozowanie potrzeb ludzi starych – kierunek działań dla realizacji celu *Pomoc osobom starym w zaspokajaniu codziennych potrzeb egzystencjalno – bytowych. Zwiększenie aktywności osób starych oraz uczestnictwa ich w życiu społecznym;*
- diagnozowanie sytuacji osób uzależnionych – kierunek działań dla realizacji celu *Wypracowanie międzyinstytucjonalnych standardów nakierowanych na niwelowanie zjawisk alkoholizmu i narkomanii. Ochrona dzieci przed konsekwencjami alkoholizmu rodziców.*

W Strategii na lata 2013 – 2020 w ramach kierunków działań w celu realizacji określonych w niej celów wyszczególniono:

- stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa socjalnego osób niepełnosprawnych – kierunek działań dla realizacji celu operacyjnego nr 2 *Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych – poprawa jakości życia oraz zwiększenie udziału w życiu społecznym ludzi chorych*, w ramach celu strategicznego nr 2 *Tworzenie warunków integracji społecznej osób niepełnosprawnych i chorych przewlekle w środowisku lokalnym*;
- monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców – kierunek działań dla realizacji celu operacyjnego nr 1 *Ograniczenie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom najuboższym*, w ramach celu strategicznego nr 4 *Rozwijanie systemu pomocy służącego zaspokajaniu podstawowych potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ograniczenie zjawiska ubóstwa, bezdomności oraz ich negatywnych skutków*;
- diagnozowanie problemu alkoholizmu – kierunek działań dla realizacji celu operacyjnego nr 3 *Zintegrowany system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy*, w ramach ww. celu strategicznego nr 4.

W każdym ww. przypadku wśród podmiotów odpowiedzialnych za realizację kierunków działań wyszczególniano OPS.

(dowód: akta kontroli str. 55-56)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, strategia rozwiązywania problemów społecznych, zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie: a) celów strategicznych projektowanych zmian, b) kierunków niezbędnych działań, c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, d) wskaźników realizacji działań.

Opracowane przez OPS i obowiązujące w okresie objętym kontrolą: Strategia na lata 2006 – 2012 oraz Strategia na lata 2013 – 2020, nie zawierały prognozy zmian w zakresie objętym strategią oraz określenia ram finansowych strategii i wskaźników realizacji działań, tj. elementów określonych w art. 16b ust. 2 pkt 2), art. 16b ust. 2 pkt 3) litera d) oraz jednego z elementów określonych w art. 16b ust. 2 pkt 3) litera c) ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 55-56)

Pani Krystyna Wszolek – kierownik OPS do dnia 6 lutego 2014 r. – wyjaśniła, że braki w Strategii na lata 2006 – 2012 oraz Strategii na lata 2013 – 2020 prognozy zmian w zakresie objętym Strategiami oraz ram finansowych był zabiegiem koniecznym, ponieważ ówczesna Rada Miejska odrzucała wszystko co wiązało się ze zobowiązaniami finansowymi, sugerując coroczne uchwalanie budżetu dla gminy Nisko, w tym budżetu dla OPS.

(dowód: akta kontroli str. 51-53)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż brak w Strategii na lata 2006 – 2012 wyraźnych zapisów dotyczących jej aktualizowania świadczyć może o nieprzywiązywaniu wagi do aktualności jej treści i wskazywać, iż opracowano ją wyłącznie w celu realizacji obowiązku wynikającego z przepisów ustawy o pomocy społecznej, a nie jako dokumentu istotnego z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Nisko.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie – mimo stwierdzonych nieprawidłowości – działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Poziom (jakość) współpracy OPS z podmiotami posiadającymi informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej, wymienionymi m. in. w przepisie art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Opis stanu faktycznego

3.1. W 2012 r. OPS – na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁷ – udzielił pomocy społecznej 1.150 osobom. Na wnioski osób zainteresowanych, pomocy społecznej udzielono 1.009 osobom. Z urzędu pomocy społecznej udzielono 141 osobom, z czego: z inicjatywy własnej OPS – 48 osobom, a na wnioski innych podmiotów (w efekcie współpracy z innymi podmiotami) – 93 osobom. W 2013 r., ww. pomocy udzielono 1.128 osobom, z czego: na wnioski osób zainteresowanych – 1.032 osobom, a z urzędu – 96 osobom (z inicjatywy własnej OPS – 32 osobom, na wnioski innych podmiotów – 64 osobom). W I półroczu 2014 r. OPS udzielił pomocy 881 osobom, z czego: na wnioski osób zainteresowanych – 800 osobom, a z urzędu – 81 osobom (z inicjatywy własnej – 25 osobom, na wnioski innych podmiotów – 56 osobom.

(dowód: akta kontroli str. 64-105)

W zbadanych 25 sprawach, w których pomoc została udzielona z urzędu, beneficjenci pomocy zidentyfikowani zostali w związku z uczestnictwem w zajęciach organizowanych w świetlicach środowiskowo – profilaktycznych (11 spraw), w związku z pobytem w środowiskowym domu samopomocy (2 sprawy), w związku z informacjami uzyskanymi z Komendy Powiatowej Policji w Nisku, Pogotowia Ratunkowego w Nisku i Zakładu Karnego w Rzeszowie (3 sprawy), na wnioski dyrektorów szkół (2 sprawy), w wyniku postanowienia Sądu Rejonowego w Stalowej Woli o umieszczeniu osoby w domu pomocy (1 sprawa). W 6 sprawach, beneficjentom pomoc została udzielona w związku z uczestnictwem w programie *Czas na aktywność w gminie i mieście Nisko*, w ramach kontraktu socjalnego zawartego przez pracownika socjalnego OPS z beneficjentem pomocy. W sprawach tych, czynności związane ze zidentyfikowaniem beneficjentów pomocy społecznej udokumentowane zostały poprzez zamieszczenie – w aktach spraw – wniosków dyrektorów szkół, wniosków świetlic środowiskowo – profilaktycznych i środowiskowego domu samopomocy, informacji z Komendy Policji oraz z Zakładu Karnego, postanowienia Sądu, notatki służbowej sporządzonej z rozmowy telefonicznej z dyspozytorem Pogotowia Ratunkowego, deklaracji uczestnictwa w ww. projekcie. Uczestnikom zajęć w świetlicach środowiskowo – profilaktycznych, przebywającym w środowiskowym domu samopomocy oraz wymienionym we wnioskach dyrektorów szkół udzielono pomocy w formie zapewnienia posiłku. Osobie, o której OPS uzyskał informację z Komendy Policji, przyznano zasiłek celowy na zakup opału oraz zapewniono jej posiłek. Osobie wskazanej przez Pogotowie Ratunkowe przyznano pomoc w formie usług opiekuńczych. Osobie, która postanowieniem Sądu została umieszczona w domu pomocy społecznej, przyznano świadczenie w formie odpłatności za pobyt w tej placówce. Osobom uczestniczącym w projekcie *Czas na aktywność w gminie i mieście Nisko* przyznano zasiłek celowy na pokrycie kosztów udziału w projekcie.

⁷ Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.

3.2. OPS, organizując pomoc społeczną, współpracował – w niżej wymienionym zakresie – z następującymi podmiotami, spośród określonych w art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej:

- Caritas Archidiecezji Sandomierskiej – zapewnienie schronienia osobom potrzebującym w prowadzonym przez Caritas Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem, a także zapewnienie – podopiecznym OPS – zabiegów medycznych i rehabilitacyjnych wykonywanych przez Centrum Pielęgniarstwa Środowiskowo – Rodzinnego i Rehabilitacji przy Stacji Opieki Caritas w Nisku oraz uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Rudniku nad Sanem;
- Caritas Archidiecezji Przemyskiej – zapewnienie schronienia bezdomnym kobietom w noclegowni w Przemyśle oraz bezdomnym mężczyznom w noclegowni w Leżajsku;
- Parafią Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Tarnobrzegu – zapewnienie schronienia bezdomnemu w noclegowni dla bezdomnych mężczyzn;
- Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta w Stalowej Woli – zapewnienie schronienia dla bezdomnych;
- Polskim Komitetem Pomocy Społecznej – organizacja dożywiania w ramach realizowanego przez Unię Europejską programu PAED;
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Zakładem Pielęgnacyjno – Opiekuńczym im. Św. Ojca Pio w Tarnobrzegu – zapewnienie opieki paliatywnej nad podopiecznym OPS;
- Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza w Wielkich Oczach – zapewnienie pobytu w domu pomocy osobie niepełnoletniej, niepełnosprawnej intelektualnie;
- Zgromadzeniem Sióstr Misjonarek Apostolstwa Katolickiego Siostry Pallotynki – zapewnienie pobytu dzieciom – w ramach pieczy zastępczej – w prowadzonym przez Zgromadzenie Domu Dziecka „Nasz Dom Dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem, udział pracowników OPS w stałym zespole ds. okresowej oceny dzieci z terenu gminy i miasta Nisko przebywających w placówce, opiniowanie sytuacji, planowanie pomocy;
- Stowarzyszeniem Ruch Pomocy Psychologicznej „Integracja” w Nisku – współpraca w realizacji *Rządowego programu na rzecz aktywności osób starszych*, partnerstwo w realizacji projektów na rzecz pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych; w okresie objętym kontrolą (w dniu 16 marca 2012 r.) została zawarta umowa partnerska pomiędzy ww. Stowarzyszeniem, OPS i PUP, na podstawie której OPS odpowiedzialny był za nabór uczestników do Powiatowego Klubu Integracji Społecznej oraz do dokonania ewaluacji wewnętrznej projektu;
- Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Poradnią Leczenia Uzależnień – wnioskowanie o leczenie osób uzależnionych, opiniowanie zasadności leczenia;
- Publiczną Szkołą Podstawową nr 1 w Nisku, Zespołem Szkół nr 3 w Nisku, Zespołem Szkół w Zarzeczcu – zapewnienie posiłku dzieciom objętym pomocą społeczną, uczęszczającym do ww. szkół; w okresie objętym kontrolą obowiązywały porozumienia z dnia 30 stycznia 2009 r. zawarte z ww. szkołami w Nisku oraz umowa zawarta w dniu 1 września 2010 r. z Zespołem Szkół w Zarzeczcu, które regulowały obowiązki stron w zakresie organizacji dożywiania dzieci;
- Pedagogami szkolnymi oraz dyrektorami szkół – ustalenia w zakresie prawidłowego wykonywania przez rodziców usług opiekuńczo – wychowawczych oraz sprawowania opieki nad dziećmi;

- Zarządem Budynków Mieszkalnych oraz Spółdzielnią Mieszkaniową w Nisku – w sprawach dotyczących beneficjentów pomocy społecznej (przyznania mieszkania socjalnego, zadłużenia w opłatach z tytułu użytkowania mieszkań);
- Środowiskowym Domem Samopomocy „Gawra” w Nisku – w sprawach podopiecznych OPS z zaburzeniami psychicznymi, które jednocześnie korzystały z usług ŚDS „Gawra”;
- Osobą fizyczną prowadzącą w Nisku działalność gospodarczą w zakresie gastronomii – zapewnienie posiłków obiadowych dla podopiecznych OPS w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Raławicach, Niepublicznym Przedszkolu w Raławicach, w Świelicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nisku, Wolinie i Nowosielcu (w ramach usług cateringowych), a dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i osób dorosłych – w ramach konsumpcji w stołówce wykonawcy;
- Osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie usług transportowych – zapewnienie przewozu dzieci wywodzących się z rodzin dysfunkcyjnych, w trakcie organizowanego dla nich wypoczynku letniego w 2012 r. oraz zimowego w latach 2012 – 2014 r., w Świelicy Środowiskowo – profilaktycznej w Nowosielcu.

(dowód: akta kontroli str. 109-186, 366-371, 692-703)

Współpraca z ww. podmiotami dotyczyła podopiecznych OPS i w jej efekcie nie zidentyfikowano „nowych” beneficjentów pomocy społecznej. Ponadto OPS współpracował z Prokuraturą Rejonową w Nisku w sprawach dotyczących leczenia odwykowego klientów pomocy społecznej oraz z Komendą Powiatową Policji w Nisku w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie. Z Komendy, z Sądu Rejonowego w Stalowej Woli, a także z placówek służby zdrowia OPS otrzymywał informacje, które wykorzystywał do ustalenia zasadności przyznania pomocy społecznej, o czym mowa w punkcie 6.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Przed okresem objętym kontrolą, OPS wystąpił do Nizańskiej Fundacji Równych Szans „Stokrotka” z propozycją współpracy przy organizacji zajęć w świetlicach środowiskowo – profilaktycznych. Brak odzewu ze strony ww. stowarzyszenia spowodował, iż współpraca taka nie została nawiązana.

(dowód: akta kontroli str. 372-382, 384-388, 496-510, 729)

Spośród podmiotów wymienionych w gminnej oraz powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, OPS nie współpracował ze Stowarzyszeniem Ludzi Dobrej Woli „Razem” w Nisku oraz Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych Intelakualnie koło w Rudniku nad Sanem. W wyniku przeprowadzonego rozpoznania ustalono, iż podmioty te nie prowadziły działalności w okresie przeprowadzania kontroli. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – oświadczyła, że nie jest jej wiadomo o funkcjonowaniu takich podmiotów, a w dokumentacji OPS nie znajdują się potwierdzenia takiej współpracy w okresie pełnienia funkcji przez poprzednią kierownik Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 689-691, 729)

3.3. Formularze anonimowych ankiet dla beneficjentów pomocy przekazano 14 podmiotom, których zakres działalności wskazywał na możliwość udzielania pomocy i wsparcia osobom z terenu gminy i miasta Nisko, w tym 7 podmiotom, z którymi OPS nie udokumentował współpracy. W odpowiedzi 7 podmiotów (w tym 1, z którym OPS nie współpracował) przekazało 30 wypełnionych ankiet. Trzy podmioty poinformowały, iż w ramach ich działalności nie jest udzielane wsparcie osobom potrzebującym. W 12 ankietach, OPS wskazany został wprost jako urząd, do którego ankietowane osoby zwróciłyby się gdyby potrzebowały pomocy, w 4 ankietach wskazano pomoc społeczną, w 4 ankietach – opiekę społeczną,

w 2 ankietach – OPS oraz Urząd Gminy, w 1 ankiecie – OPS, centrum pomocy rodzinie oraz parafię, w 1 ankiecie – opiekę, w 1 ankiecie – centrum pomocy, w 2 ankietach – ośrodek interwencji kryzysowej. Dwie ankietowane osoby – na ww. pytanie – udzieliły odpowiedzi *nie wiem*, a 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi.

(dowód: akta kontroli str. 187-255, 681-683)

W 22 spośród 25 ankiet – w których jako urząd wskazano OPS, pomoc społeczną, opiekę społeczną lub centrum pomocy – pozytywnie odpowiedziano na pytanie dotyczące wiedzy w zakresie możliwej do uzyskania formy pomocy. Jako możliwą do uzyskania wskazano pomoc: finansową (7 ankiet); finansową i w formie dożywiania (5 ankiet); finansową, w formie dożywiania i uzyskania opału (1 ankiet); finansową, w formie dożywiania oraz poradę psychologa (1 ankiet); socjalną (1 ankiet); w formie dożywiania oraz odzieży (1 ankiet); pomoc rodzinną (1 ankiet), finansową i opiekę (1 ankiet); finansową, rzeczową, usługi opiekuńcze oraz w formie poradnictwa (1 ankiet). W 3 ww. ankietach nie wskazano możliwej do uzyskania formy pomocy. W 2 ankietach – w których jako urząd wskazano pomoc społeczną – pomimo negatywnej odpowiedzi na pytanie dotyczące posiadania wiedzy w zakresie możliwej do uzyskania pomocy, określono, iż pomocą tą może być pomoc finansowa, w formie dożywiania i usług opiekuńczych. Dwie ankietowane osoby – które jako urząd wskazały ośrodek interwencji kryzysowej – podały, iż posiadają wiedzę w zakresie możliwej do uzyskania pomocy, wskazując pomoc terapeutyczną oraz terapeutyczną, pedagogiczną i socjalną.

(dowód: akta kontroli str. 198-255, 681-683)

W 22 przypadkach ankietowani określili, iż starali się o pomoc w OPS. W 17 spośród tych ankiet podali, że pomoc tę uzyskali (pomoc finansową lub w formie: dożywiania, wyprawki do szkoły dla dziecka, opału, skierowania do domu pomocy społecznej). Pozytywnie na pytania dotyczące starania się o pomoc w OPS oraz uzyskania tej pomocy odpowiedziały także 2 spośród 3 osób, które nie wskazały urzędu, do którego zwróciłyby się w sytuacji potrzeby pomocy. Sześć spośród 8 osób, które podały, iż nie starały się o uzyskanie pomocy w OPS, jako przyczynę wskazały brak takiej potrzeby, pomimo iż 1 z nich określiła, iż dochód jej nie przekracza ustawowego kryterium przyznania świadczeń pomocy społecznej. Dwie osoby na pytanie dotyczące przyczyn niepodjęcia starań w celu uzyskania pomocy odpowiedziało: *nie wiem* oraz *dużo chodzenia*.

(dowód: akta kontroli str. 198-255, 681-683)

Dwudziestu sześciu ankietowanych (w tym dwóch, którzy nie wskazali urzędu, do którego zwróciliby się o pomoc) udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące źródła informacji o możliwości uzyskania pomocy w OPS. Najczęściej jako źródło informacji wskazywano znajomych (9 ankiet), członków rodziny (3 ankiety), pracowników OPS (3 ankiety), media (2 ankiety). Dwudziestu dwóch ankietowanych określiło, iż ich zdaniem spełniają oni warunki do przyznania pomocy społecznej z OPS. Piętnastu spośród nich podało, że starali się o pomoc z OPS i taką pomoc uzyskali, czterech – że starało się o pomoc i jej nie uzyskało, a trzech – że nie starało się o pomoc. Podawanymi przyczynami uzasadniającymi przyznanie pomocy było bezrobocie, niepełnosprawność, sieroctwo, zdarzenie losowe, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo. Czterech ankietowanych podało, iż ich zdaniem nie przysługuje im pomoc z OPS, a trzech nie udzieliło odpowiedzi na takie pytanie.

(dowód: akta kontroli str. 198-255, 681-683)

3.4. W latach 2012 – 2013, z poszczególnych form pomocy udzielonych przez OPS – określonych w art. 17 i art. 18 ustawy o *pomocy społecznej* – skorzystała następująca liczba osób:

- udzielenie schronienia – 5 osób,

- zapewnienie posiłku – 1.144 osoby, w tym dożywianie dzieci – 1.078 osób,
  - przyznanie i wypłacenie zasiłków okresowych – 220 osób,
  - przyznanie i wypłacenie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 2 osoby,
  - przyznanie i wypłacenie innych zasiłków celowych – 1.442 osoby, w tym zasiłków specjalnych celowych – 29 osób,
  - sprawienie pogrzebu – 2 osoby, w tym osobom bezdomnym – 1 osoba,
  - przyznanie i wypłacanie zasiłków stałych – 218 osób,
  - organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 201 osób,
- (dowód: akta kontroli str. 64-100)

W ww. okresie – spośród form pomocy określonych w art. 17 i art. 18 *ustawy o pomocy społecznej* – nie były udzielane:

- zasiłki na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (w brzmieniu ww. ustawy obowiązującym do dnia 10 maja 2013 r.) oraz na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (w brzmieniu ww. ustawy obowiązującym od dnia 11 maja 2013 r.);
- zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego;
- pomoc polegająca na zapewnieniu niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz w naturze;
- pomoc cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a *ustawy o pomocy społecznej*; pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP;
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- pomoc polegająca na opłacaniu składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

Po 2 osoby uzyskały pomoc w formie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego oraz w formie sprawienia pogrzebu.

(dowód: akta kontroli str. 64-100)

W okresie objętym kontrolą na obszarze województwa podkarpackiego nie zamieszkiwali cudzoziemcy, o których mowa w art. 5a *ustawy o pomocy społecznej*. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wskazała następujące przyczyny nierealizowania pozostałych ww. form pomocy:

- prowadzenie przez OPS postępowań administracyjnych w celu wydania decyzji – przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko – o objęciu ubezpieczeniem zdrowotnym osób nieobjętych tym ubezpieczeniem (na podstawie art. 7 ust. 2 oraz art. 54 *ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*), a w sytuacjach wskazujących na możliwość uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności – podejmowanie działań w celu uzyskania takiego orzeczenia i w konsekwencji objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym przy zasiłku stałym;

- brak w gminie Nisko instytucji zapewniających schronienie bezdomnym, tj. osobom, które najczęściej zwracają się o bilet w celu odbycia podróży do noclegowni;
- przyznawanie zasiłków celowych na zakup odzieży osobom wymagającym zabezpieczenia w odzież;
- niewystąpienie klęski żywiołowej i ekologicznej na terenie gminy Nisko;
- opłacanie składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby sprawujące opiekę nad ciężko chorym członkiem rodziny, w związku z otrzymywaniem przez te osoby świadczeń pielęgnacyjnych lub specjalnych zasiłków opiekuńczych (na podstawie art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych⁸).

(dowód: akta kontroli str. 256-259, 730)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła ponadto, że OPS nie prowadził szczególnych działań w celu zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów ww. form pomocy oraz nie upubliczniał możliwości udzielenia pomocy w takich formach. *OPS w Nisku stoi na stanowisku, że interwencja socjalna jest konieczna dopiero wówczas gdy osoba i rodzina wykorzystując własne możliwości i uprawnienia nie potrafi poradzić sobie z sytuacją problemową. Oferowanie wsparcia bez wyraźnej potrzeby jest zachętą dla potencjalnych podopiecznych do łatwego dostępu do świadczeń i uzależnienia się od gotowych rozwiązań instytucji. Szybko rodzi się poczucie tzw. wyuczonej bezradności i wzrostu oczekiwań ilości i wartości świadczeń.*

(dowód: akta kontroli str. 256-259)

W dniu 3 kwietnia 1997 r., Rada Miejska w Nisku podjęła uchwałę w sprawie określenia wysokości oraz szczegółowych zasad i trybu przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie. Zgodnie z tą uchwałą, zasiłek celowy na ekonomiczne usamodzielnienie może być przyznany na podjęcie działalności gospodarczej, jeżeli okoliczności sprawy i przedłożone przez ubiegającego się propozycje działalności rokują, że pomoc będzie wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 260-264)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą na tę formę pomocy nie było zapotrzebowania wśród klientów OPS, a kilka osób objęto nią po przyjęciu ww. uchwały. *W ramach inicjatyw powstał zakład szewski, sklep z odzieżą używaną, firma budowlana, ale działalność ta była krótkotrwała i zakończyła się upadłością. Ponadto osoby nie spłaciły pożyczek i efektywności przy powyższym świadczeniu nie było. Aktualnie szanse na ekonomiczne usamodzielnienie oferuje PUP lub projekty realizowane ze środków unijnych, ale liczba osób ubiegających się o pożyczki nie jest adekwatna do klientów w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy społecznej.*

(dowód: akta kontroli str. 256-259)

3.5. Informacje dotyczące współpracy OPS z podmiotami posiadającymi informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej zostały przekazane przez III Zamiejscowy Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Stalowej Woli z siedzibą w Nisku, PUP w Nisku, Zespół Szkół nr 3 w Nisku, Dom Dziecka „Nasz Dom Dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem, Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nisku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zarzeczcu, sołtysa wsi Raclawice. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej poinformował, iż OPS – po otrzymaniu prawomocnego postanowienia sądu o ograniczeniu władzy rodzicielskiej rodziców nad małoletnimi dziećmi poprzez

⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.

nadzór kuratora sądowego – każdorazowo przesyła do sądu informację o rodzinie. Współpraca kuratorów sądowych z pracownikami socjalnymi i pracownikami świadczącymi usługi specjalistyczne polega *na indywidualnych kontaktach, wymianie informacji, podejmowaniu wspólnych i skorelowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w poszczególnych rodzinach, głównie w celu zapewnienia prawidłowych warunków do rozwoju małoletnich dzieci*. Polega ona na stałym, osobistym lub telefonicznym kontakcie i bieżącym sygnalizowaniu problemów pojawiających się w pracy z rodziną, w celu wypracowania najbardziej optymalnych rozwiązań. Z inicjatywą współpracy występują zwykle kuratorzy sądowi, którzy w ramach nadzoru pozyskują informacje o rodzinie od pracowników socjalnych, a w niektórych sprawach – szczególnie trudnych – pracownicy socjalni (zwłaszcza opiekunowie specjalistyczni) wykazują inicjatywę i sami nawiązują kontakty z kuratorami. W 2013 oraz 2014 r. – w wyniku współpracy OPS z Zespołem Służby Kuratorskiej – rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zostały wsparte asystenturą rodzinną. Zdaniem Zespołu Służby Kuratorskiej, podstawowymi przyczynami nieobjęcia pomocą społeczną rodzin tego wymagających jest brak zgody osób na przyjęcie takiej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 265-288)

PUP poinformował, że współpraca z OPS dotyczyła wymiany informacji o wspólnych klientach w celu realizacji kontraktów socjalnych, prac społecznie użytecznych, monitorowania sytuacji dłużników alimentacyjnych, wydawania zaświadczeń o statusie osoby bezrobotnej oraz opiniowania rocznego planu szkoleń osób bezrobotnych. PUP poinformował, że w latach 2012 – 2014 OPS nie występował o przekazanie informacji o sytuacji mieszkańców i wskazanie osób wymagających objęcia pomocą społeczną, sam nie zgłaszał do OPS osób wymagających takiej pomocy, oraz że nie posiada informacji o osobach, które wymagałyby pomocy społecznej lecz nie zostały nią objęte.

(dowód: akta kontroli str. 265-268)

Według informacji Zespołu Szkół nr 3 w Nisku współpraca z OPS polegała na: konsultacjach z pracownikami socjalnymi w celu analizy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów, planowaniu pomocy uczniom na terenie szkoły i w domu, zapewnieniu dożywiania potrzebującym uczniom, konsultacjach z pracownikami OPS podczas koordynowania działań związanych z akcją „Rodzina Rodzinie” mającą na celu pomoc rzeczową dla uczniów i rodzin, kierowaniu uczniów do udziału w zajęciach świetlicy środowiskowo – profilaktycznej. OPS nie występował do Zespołu Szkół z pytaniem o sytuację dzieci lub wskazanie osób wymagających pomocy społecznej. Zdaniem dyrektora Zespołu Szkół pomocą społeczną objęci są wszyscy uczniowie, którzy – według pracowników Zespołu – wymagają takiej pomocy. Gimnazjum nr 1 w Nisku poinformowało, że współpraca z OPS polegała na zapewnieniu dożywiania potrzebującym dzieciom oraz doposażania stołówki szkolnej w niezbędny sprzęt.

(dowód: akta kontroli str. 277-279)

Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nisku oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zarzeczcu poinformowały, że drogą telefoniczną zgłaszane były do OPS informacje o osobach wymagających objęcia pomocą społeczną. SPZZOZ w Nisku przekazał, że Ośrodek nie występował z pytaniem dotyczącym sytuacji społecznej mieszkańców i o wskazanie osób wymagających objęcia pomocą społeczną, oraz że nie posiada informacji o osobach wymagających takiej pomocy i nieobjętych tą pomocą. Informacje tej treści zostały przekazane także przez Dom Dziecka w Rudniku nad Sanem oraz sołtysa wsi Raclawice. Dom Dziecka oraz sołtys poinformowali także, iż nie zgłaszali do OPS osób w celu objęcia ich pomocą społeczną.

(dowód: akta kontroli str. 282-288)

3.6. W sprawie zdiagnozowania wszystkich osób wymagających pomocy społecznej oraz działań w celu uniknięcia sytuacji ujawnienia drastycznych zdarzeń powodujących – w powszechnej opinii – wrażenie braku rozpoznania sytuacji społecznej, Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła: *Według diagnozy środowiskowej pracowników socjalnych i opiekunów świadczących usługi można stwierdzić, że objęto pomocą społeczną wszystkie osoby potrzebujące w Gminie, spełniające ustawowe kryteria dochodowe do udzielenia wsparcia. Wprawdzie pojawiają się nowe zgłoszenia i nowe przypadki osób potrzebujących w OPS, ale jest to wynikiem migracji mieszkańców, zmiany statusu zawodowego – utraty pracy, zmiany liczebności rodzin, pojawiania się programów osłonowych, komunikatów w mediach, eksmisji, niepełnosprawności, przemocy, czy innych czynników, których trudno w danej chwili przewidzieć. Pomoc społeczna ma ograniczone instrumenty pomagania i interweniowania w środowisku (niewielki budżet, brak w dyspozycji samochodu służbowego, nadmiar obowiązków o charakterze biurowym i administracyjnym) oraz brak wsparcia w instytucjach powołanych do świadczenia pomocy społecznej – służba zdrowia, sąd, szkoły (cedowanie obowiązku pomagania na OPS, rozwiązywanie problemów, sprawnego i szybkiego działania i w końcu obciążanie konsekwencjami nieuzyskania oczekiwanych efektów). Zdarzenia medialne o drastycznym zabarwieniu, bez względu na zaawansowany monitoring i diagnozę, w każdej gminie są nie do uniknięcia. Mimo obowiązku interweniowania przez rodzinę, sąsiedztwo oraz instytucje lokalne i urzędy, zawsze ofiarą nieudolnych metod lub niepodejmowanych działań w środowisku staje się pomoc społeczna. Pracownicy pomocy społecznej to tacy sami ludzie jak urzędnicy, pracownicy szpitala, lekarze, funkcjonariusze policji, nauczyciele, sędziowie, prokuratorzy i w sytuacji zdarzeń wymagających interwencji (oby takie nie występowały) to nie OPS-y winny zawsze trafiać na forum mediów jako z reguły bierne, niekompetentne, pozbawione wrażliwości społecznej. W każdej społeczności lokalnej zapewne występują i wystąpią przypadki ujawnienia zaniedbania osoby samotnej, dziecka, niepełnosprawnego, bezdomnego, pobitego, wykluczonego ze środowiska, ale należy pracować nad uwrażliwieniem najbliższego otoczenia, głównie rodziny i sąsiedztwa oraz sołtysów i przewodniczących rad osiedli, aby niezwłocznie reagowali na krzywdę ludzką. Za ich pośrednictwem, dzięki interwencji urzędów, w tym OPS, można uniknąć drastycznego zdarzenia.*

(dowód: akta kontroli str. 289-290)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli brak wniosków o udzielenie niektórych form pomocy – określonych w ustawie o pomocy społecznej – spowodowany może być nie tylko brakiem zapotrzebowania na te formy pomocy, lecz wynikać może także z nieprawidłowego (niepełnego) realizowania obowiązku upowszechniania informacji w zakresie pomocy społecznej.

2. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na brak aktywności OPS w pozyskiwaniu informacji o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. OPS z własnej inicjatywy nie występował do innych podmiotów o wskazanie sytuacji, które uzasadniać mogły przyznanie świadczeń pomocy społecznej, pomimo że występowały przypadki, iż na podstawie informacji przekazanych przez inne podmioty identyfikowano osoby wymagające udzielenia takiej pomocy.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Informowanie w BIP o zakresie udzielanej pomocy społecznej.

Opis stanu faktycznego

4.1. Na stronach internetowych, w tym w urzędowym publikatorze teleinformatycznym – Biuletynie Informacji Publicznej, nie zostały zamieszczone informacje o świadczonych przez OPS formach pomocy społecznej. Na stronie internetowej Ośrodka (www.ops-nisko.pl) znajdował się link *BIP Biuletyn Informacji Publicznej*, który odsyłał do BIP Gminy i Miasta Nisko (www.bip.nisko.pl). W BIP Gminy i Miasta Nisko, w zakładce *Jednostki podległe – Pomoc społeczna*, zamieszczone zostały wyłącznie dane adresowe i kontaktowe Ośrodka (z nieaktualnymi – w okresie przeprowadzania kontroli – danymi dotyczącymi stanowisk kierowniczych w Ośrodku) oraz dane Środowiskowego Domu Samopomocy w Nisku. Na stronie internetowej Ośrodka – w zakładce *Rodzaje pomocy* w punkcie *Cele i rodzaje pomocy* – podano, że instytucja pomocy społecznej jest jedną z funkcji nowoczesnego państwa oraz, że istnieje możliwość korzystania z jej zasobów przez każdego obywatela znajdującego się w trudnej bądź problemowej sytuacji życiowej. Określone zostały elementy systemu pomocy społecznej oraz podano, że do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej tworzy się w gminie ośrodki pomocy społecznej, a podstawowym aktem prawnym regulującym zakres wykonywanych przez Ośrodek zadań jest ustawa o pomocy społecznej. Wyszczególnione zostały powody z jakich udziela się pomocy społecznej, nieaktualnione do stanu prawnego obowiązującego w okresie przeprowadzania kontroli. Podany katalog powodów był zgodny z art. 7 tekstu pierwotnego ustawy o pomocy społecznej. Podano, iż pomocy udziela się – między innymi – z powodu braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, pomimo iż przepis ten (art. 7 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej), zmieniony z dniem 1 kwietnia 2007 r., uchylony został z dniem 1 stycznia 2012 r. Do katalogu przyczyn udzielania pomocy społecznej nie wprowadzono potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi (art. 7 pkt 7a ustawy o pomocy społecznej obowiązujący od dnia 1 kwietnia 2007 r.) oraz nie zaktualizowano przepisu dotyczącego pomocy cudzoziemcom (art. 7 pkt 11 ww. ustawy, zmieniony z dniem 29 maja 2008 r.)

(dowód: akta kontroli str. 291-302)

Na stronach internetowych OPS podane były nieaktualne kryteria dochodowe przyznania świadczeń pomocy społecznej. Podano, iż świadczenia przysługują osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 477 zł oraz osobom w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 316 zł, pomimo iż zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej⁹, od dnia 1 października 2012 r., kwoty te wynoszą – odpowiednio – 542 zł oraz 456 zł. Na stronach tych – w zakresie dotyczącym świadczeń pomocy społecznej – wyszczególniono także placówki pomocowe funkcjonujące na terenie miasta i gminy Nisko, podano ich dane kontaktowe, a w formie plików do pobrania zamieszczono tekst Strategii na lata 2006 – 2012 oraz Strategii na lata 2013 – 2020.

(dowód: akta kontroli str. 291-296)

W okresie przeprowadzania kontroli, na tablicach ogłoszeń w budynku OPS zamieszczone były informacje dotyczące *Karty dużej rodziny*. W latach 2012 – 2014, w okresach rekrutacji do udziału w projekcie systemowym *Czas na aktywność w gminie i mieście Nisko*, informacje o projekcie zamieszczane były na stronach

⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 823

internetowych OPS, a także na tablicach ogłoszeń w Ośrodku, PUP, Urzędzie Gminy i Miasta Nisko oraz Powiatowym Klubie Integracji Społecznej w Nisku.

(dowód: akta kontroli str. 291-292)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o *dostępie do informacji publicznej*, podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, obowiązane do udostępniania informacji publicznej.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c) i pkt 3 lit. d) ww. ustawy, udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o podmiotach, o których mowa w art. 4 ust. 1, w tym o przedmiocie działalności i kompetencjach, zasadach funkcjonowania tych podmiotów, w tym o sposobach przyjmowania i załatwiania spraw.

Zgodnie z:

- art. 8 ust. 1 ustawy o *dostępie do informacji publicznej*, tworzy się urzędowy publikator teleinformatyczny – Biuletyn Informacji Publicznej – w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej, w postaci ujednoczonego systemu stron w sieci teleinformatycznej,
- art. 8 ust. 2 ww. ustawy, informacje publiczne są udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2.
- art. 8 ust. 3 ww. ustawy, podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 tej ustawy, obowiązane są do udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej informacji publicznych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, pkt 4 lit. a) tiret drugie, lit. c) i d) oraz pkt 5. Podmioty, o których mowa w zdaniu pierwszym, mogą udostępniać w Biuletynie Informacji Publicznej również inne informacje

OPS nie zrealizował obowiązków określonych w cytowanych przepisach ustawy o *dostępie do informacji publicznej*. Nie utworzył własnej strony Biuletynu Informacji Publicznej, zaś na stronie BIP Urzędu Miasta i Gminy Nisko, zamieścił jedynie podstawowe informacje. Na stronie tej nie upublicznił żadnych z możliwych do udzielenia – w ramach działalności OPS – form pomocy społecznej oraz sposobu załatwiania spraw. W okresie przeprowadzania kontroli informacje te nie zostały także podane do publicznej wiadomości w żaden inny sposób.

(dowód: akta kontroli str. 291-302)

Pani Krystyna Wszolek – kierownik OPS do dnia 6 lutego 2014 r. – wyjaśniła: Zgodnie z moim ówczesnym stanem wiedzy udostępnianie informacji na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku www.ops-nisko.pl było wystarczającym upublicznianiem informacji oraz dostarczało też informacji o formach pomocy i sposobach przyjmowania i załatwiania wniosków w celu uzyskania pomocy. Ponadto możliwość korzystania z poczty mailowej opsnisko@ops-nisko.pl, kierownik@ops-nisko.pl oraz pik@ops-nisko.pl umożliwiało stronom zadawanie pytań w sprawach ich dotyczących i uzyskiwanie odpowiedzi.

(dowód: akta kontroli str. 51-53)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS wyjaśniła, że w OPS trwają prace związane z wymianą kompleksową instalacji elektrycznej i sieci komputerowej oraz reorganizacją stanowisk i zmianą lokalizacji stanowisk pracy w budynku OPS, dlatego ze względów technicznych zatrudniony w OPS na umowę zlecenie informatyk nie jest w stanie zamieścić dokumentów, które zdaniem kierownika winny zostać opublikowane w ogólnodostępnej sieci. Dodaje się, że w dniu 21 sierpnia

2014 r. kierownik OPS pozyskał informację od Pani sekretarz G i M Nisko, że Urząd Gminy wyposaży niebawem wszystkie podległe jednostki w gminie w BIP, dlatego nie ma potrzeby ponoszenia wydatku jakim jest dostęp do Biuletynu. W OPS na parterze oraz na I piętrze znajdują się niewielkie tablice informacyjne, na których zamieszczane były informacje o konkretnych formach pomocy, miejscu i warunkach ubiegania się o pomoc np. wyprawki szkolnej, becikowego, terminów składania wniosków o zasiłki rodzinne i niezbędnych dokumentów, dożywiania dzieci w szkołach i terminie składania wniosków, informacje o ofertach, przetargach, wynikach zamówień, kryteriach dochodowych do korzystania z pomocy społecznej, rejonach opiekuńczych i wyznaczonych do obsługi pracowników socjalnych, zamieszczano plakaty o programach i dostępie do placówek (schronisk, ośrodków dla ofiar przemocy). Aktualnie po zakończeniu remontu światła i odnowieniu zniszczonych ścian zostanie zakupiona i wykonana jedna ogólna tablica informacyjna (na parterze w miejscu powszechnie dostępnym), za prowadzenie bieżące i aktualizację której odpowiedzialny będzie wyznaczony pracownik, oraz tablica rozmieszczenia stanowisk pracowniczych. (...) Niezwłocznie po uporządkowaniu pomieszczeń po remoncie w budynku podjęte zostaną prace w celu usunięcia zaniechań w zakresie przywrócenia powszechnego dostępu klientów do informacji zarówno w sieci jak i w formie ogłoszeniowo – papierowej.

(dowód: akta kontroli str. 303-306)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

5. Prawdliwość realizacji obowiązków przez pracowników socjalnych, związanych z identyfikowaniem potencjalnych beneficjentów i monitorowaniem beneficjentów pomocy społecznej.

Opis stanu faktycznego

5.1., 5.2. W okresie objętym kontrolą, w Ośrodku zatrudnionych było 11 pracowników socjalnych. Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r. w gminie i mieście Nisko zamieszkiwało 22.545 osób, w dniu 31 grudnia 2012 r. – 22.489 osób, a w dniu 31 grudnia 2013 r. – 22.395 osób. W ww. dniach, na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS przypadło – odpowiednio – 2.049, 2.044 oraz 2.036 mieszkańców. Sześciu spośród pracowników socjalnych – zatrudnionych w okresie przeprowadzania kontroli – spełniało warunki wykształcenia wymagane od tych pracowników, określone w art. 116 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej. Pracownicy ci – do dnia 31 grudnia 2013 r. – ukończyli studia wyższe na kierunku pedagogika lub socjologia. Pięciu pracowników socjalnych zostało zatrudnionych na tych stanowiskach na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy o pomocy społecznej. Pracownicy ci posiadali dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny, czym spełniali wymagania określone dla pracowników socjalnych w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej¹⁰. Na podstawie art. 156 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zachowywali oni uprawnienia do wykonywania zawodu.

(dowód: akta kontroli str. 309-312)

5.3. W zakresach czynności pracowników socjalnych OPS ujęto obowiązki związane z dotarciem do osób wymagających objęcia pomocą społeczną. W zakresach czynności 10 pracowników socjalnych zostały określone obowiązki konsultacji z Zespołem Interwencji Kryzysowej – mające na celu właściwe rozwiązywanie

¹⁰ Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.

problemów klientów pomocy społecznej – oraz współpracy z pracownikami świetlicy środowiskowo – profilaktycznej i czerpania od nich informacji o funkcjonowaniu rodzin z dziećmi. W zakresach czynności 4 pracowników socjalnych określono ponadto obowiązek współdziałania z policją, prokuraturą, kuratorami sądowymi, placówkami ochrony zdrowia i innymi jednostkami w celu przeciwdziałania i ograniczenia patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych. W zakresie czynności 1 pracownika socjalnego określono obowiązek organizowania działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzenia – w ramach tych działań – rejestru wpływających spraw, organizowania działań Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i w ramach tych prac przyjmowania wpływających wniosków. Określony został także obowiązek współpracy z innymi podmiotami oraz specjalistami wchodzącymi w skład ww. zespołów w celu przeciwdziałania i ograniczenia patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych oraz ograniczenia ubóstwa.

(dowód: akta kontroli str. 313-346)

W regulaminie organizacyjnym Ośrodka z dnia 28 stycznia 2005 r. – wśród zadań Działu Pomocy Środowiskowej – oraz w regulaminie organizacyjnym z dnia 26 maja 2014 r. – wśród zadań Zespołu Pracy Socjalnej i Aktywnej Integracji – wymieniono dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń, tj. zadania pracowników socjalnych wyszczególnione w art. 119 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. W regulaminie z dnia 26 maja 2014 r., wśród zadań ww. zespołu wyszczególniono:

- aktywizowanie środowiska lokalnego do podejmowania inicjatyw na rzecz osób wymagających pomocy, a także pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu zadaniu (art. 119 ust.1 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej);
- współpracę i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczenia patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa (art. 119 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy);
- inicjowanie i organizowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin (art. 119 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy);
- opracowywanie i wdrażanie strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka (art. 119 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy).

(dowód: akta kontroli str. 62-63)

W zakresie czynności jednego pracownika socjalnego (zatwierdzonym przez kierownika OPS w dniu 8 lipca 2014 r. oraz odebranych przez pracownika w tym dniu) zawarte zostały zadania określone we wszystkich ww. przepisach ustawy o pomocy społecznej. W zakresach czynności czterech pracowników socjalnych (zatwierdzonych przez kierownika OPS w dniu 30 grudnia 2011 r. i odebranych przez pracowników w dniu 2 stycznia 2012 r.) wyszczególniono ww. zadania określone w art. 119 ust. 1 pkt 2 oraz pkt 7 ww. ustawy. W zakresach czynności pozostałych sześciu pracowników socjalnych, spośród ww. zadań, określono wyłącznie zadania określone w art. 119 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 313-346)

5.4. Obowiązki służące monitorowaniu sytuacji społecznej realizowane były przez pracowników socjalnych OPS w następujący sposób:

- dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń (art. 119 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej) – identyfikowanie bezdomnych w okresie zimowym oraz objęcie ich różnymi formami pomocy społecznej, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych dla ustalania praw do uzyskania pomocy społecznej, analizowanie – we współpracy z sądem – środowisk niewydolnych wychowawczo w celu przydzielenia asystentów rodziny;
- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych (art. 119 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy) – zawieranie kontraktów socjalnych w celu wzmocnienia aktywności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, organizowanie prac społecznie użytecznych, uczestnictwo w zajęciach Klubu Integracji Społecznej;
- współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa (art. 119 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy) – współpraca z kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi, Poradnią Leczenia Uzależnień, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Gminną Komisją Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi, Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, działalność w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie;
- inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób lub rodzin (art. 119 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy) – zawieranie kontraktów socjalnych, organizowanie prac społecznie użytecznych, inspirowanie udziału mieszkańców do udziału w imprezach i spotkaniach integracyjnych, organizacja aktywnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży wywodzących się z rodzin dysfunkcyjnych, prowadzenie spraw dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych beneficjentów pomocy społecznej;
- współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych, lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia (art. 119 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy) – udział w opracowaniu Strategii na lata 2013 - 2020, w sporządzaniu *Oceny zasobów pomocy społecznej*, *Gminnego programu wspierania rodziny*, opracowywanie propozycji projektów do realizacji w ramach *Gminnej strategii zrównoważonego rozwoju gminy i miasta Nisko*, realizacja projektu *Czas na aktywność w gminie i mieście Nisko*, realizacja *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie*.

(dowód: akta kontroli str. 129, 269-276, 347-413, 486-490, 684-687)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła, że praca socjalna, jak każdy z elementów polityki społecznej, składa się z czterech elementów: programów i strategii, norm prawnych, środków finansowych oraz kadr, a następnie stwierdziła: *Obecne zapisy ustawy o pomocy społecznej nakładają na pracowników socjalnych pracę z populacją 2.000 mieszkańców lub z 50 rodzinami czynnie objętymi pracą socjalną. Przepisy forsują zdecydowania działania o charakterze jednostkowym i do nich również dopasowany jest zestaw instrumentów. Pracownicy socjalni skupiają zatem działania na jednostce i rodzinie, choć sięgają także po rozwiązania aktywizujące grupy (działania projektowe). Nie ulega wątpliwości, że dotychczas obowiązujące zapisy prawne w ramach ustawy o pomocy społecznej nie stworzyły wspólnej koncepcji na rzecz środowiskowej pracy socjalnej. Co więcej, pomimo*

prowadzenia dość daleko idących rozwiązań w ramach POKL tworzących system pracy środowiskowej, żadne nie zostało uwzględnione w zapisach ustawy o pomocy społecznej. Środki Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki są zdecydowanym czynnikiem wspierającym pracę środowiskową. Jest to ten trzeci i bardzo ważny element pracy socjalnej, bowiem nakłady Gminy są nieadekwatne do diagnozowanych potrzeb (choćby w ocenie zasobów pomocy społecznej). Wskaźniki dla programu POKL określają przede wszystkim liczbę osób, które zrealizowały kontrakt socjalny, co tym samym utwierdza pracowników socjalnych, że lepiej jest realizować działania za pomocą kontraktów socjalnych jednostkowych niż działań środowiskowych pobudzających społeczność lokalną i środowiska społeczne.

(dowód: akta kontroli str. 410-413)

5.5. Dziesięciu pracowników socjalnych OPS objętych zostało badaniami ankietowymi dotyczącymi wykonywanej przez nich pracy. Dziewięciu pracowników stwierdziło, iż nie posiada wystarczającej ilości czasu aby realizować pracę socjalną w pożądanym przez nich sposób. Ośmiu spośród tych pracowników – jako przyczynę takiego stanu – wskazywało na obciążenie pracą administracyjną i biurową, a jedna osoba – na dużą liczbę rodzin przypadającą na pracownika socjalnego. Połowa ankietowanych określiła, iż nie posiada odpowiedniego zabezpieczenia infrastrukturalnego do prowadzenia pracy socjalnej, wskazując – jako przyczynę – brak odpowiedniego (wydzielonego) pomieszczenia do prowadzenia indywidualnych rozmów z klientami OPS. Wszystkie osoby (pięć), które uznały, iż posiadają odpowiednie zaplecze infrastrukturalne do pracy, także wskazało na brak takiego pomieszczenia. Dziewięciu pracowników określiło, że nie realizuje innych zadań niż związane z pomocą społeczną, a jeden pracownik – iż oprócz ww. zadań – ewaluje i monitoruje realizację projektów POKL oraz koordynuje realizację projektów systemowych. Wszyscy ankietowani pracownicy stwierdzili, że kierownictwo Ośrodka oraz władze gminy nie stwarzają barier w realizacji niestandardowych działań związanych z identyfikacją osób i niesieniem pomocy społecznej oraz w uczestnictwie w szeroko rozumianych programach i projektach służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu. Dziewięciu pracowników podało, iż są należycie przygotowani do realizacji zadań związanych z identyfikowaniem i monitorowaniem sytuacji społecznej, określonych w art. 119 ust. 1 pkt 2, 6, 7, 8 i 9 ustawy o pomocy społecznej. Jeden pracownik stwierdził, że nie posiada należytego przygotowania do realizacji ww. zadań. W celu poprawy tej sytuacji wskazał na konieczność uczestnictwa w szkoleniach. Wszyscy ankietowani pracownicy socjalni stwierdzili, iż potrzebowali wsparcia ze strony radcy prawnego, psychologa bądź osób pracujących w innych specjalistycznych zawodach, oraz że otrzymali takie wsparcie.

(dowód: akta kontroli str. 414-433)

5.6. Zgodność przeprowadzenia wywiadów środowiskowych z przepisami ustawy o pomocy społecznej oraz przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego sprawdzono na próbie 15 wywiadów, w tym 14 wywiadów przeprowadzonych w celu przyznania danej formy pomocy po raz pierwszy. Pięć zbadanych wywiadów przeprowadzono po otrzymaniu informacji od innych podmiotów o ewentualnej potrzebie udzielenia pomocy społecznej lub wniosków tych podmiotów o udzielenie pomocy. W czterech spośród tych spraw, wywiady przeprowadzono nie później niż w czwartym dniu po otrzymaniu informacji lub wniosku, a w jednej sprawie – aktualizację wywiadu przeprowadzono w siódmym dniu roboczym po otrzymaniu wniosku. We wszystkich zbadanych sprawach, w których wnioski zostały złożone przez osoby zainteresowane, wywiady środowiskowe także zostały przeprowadzone w terminie

14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia, tj. zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego. W czterech zbadanych sprawach beneficjenci korzystali ze stałych form pomocy i zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, aktualizacje wywiadów środowiskowych przeprowadzano u nich nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 434-439)

Dwa zbadane wywiady środowiskowe zostały udokumentowane na nieobowiązujących formularzach. Wywiad przeprowadzony w dniu 22 lutego 2013 r. udokumentowano na formularzu stanowiącym załącznik do rozporządzenia MPiPS z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego¹¹, a wywiad przeprowadzony w dniu 13 sierpnia 2013 r. – na formularzu stanowiącym załącznik do rozporządzenia MPiPS z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego¹². Zgodnie z rozporządzeniem MPiPS z dnia 25 stycznia 2011 r., druki kwestionariusza wywiadu sporządzone według wzoru określonego na podstawie przepisów rozporządzenia MPiPS z dnia 19 kwietnia 2005 r. mogły być stosowane nie dłużej niż do 31 grudnia 2011 r., a zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wywiadu środowiskowego – druki kwestionariusza sporządzone według przepisów rozporządzenia MPiPS z dnia 25 stycznia 2011 r. mogły być stosowane nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 434-439)

Zgodnie z § 2 ust. 4 i ust. 5 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzając wywiady wzięto pod uwagę indywidualne cechy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby samotnie gospodarującej lub osób w rodzinie, mogące mieć wpływ na rodzaj i zakres przyznawanej pomocy, a także dokonano analizy i oceny sytuacji danej osoby lub rodziny oraz sformułowano wnioski z niej wynikające, stanowiące podstawę planowanej pomocy. Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalono na podstawie dokumentów wyszczególnionych w art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej. W 2 spośród 10 spraw, w przypadku których w aktach pozostawiono kopie dokumentów, kopie te zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad, a w 8 sprawach nie dokonano takiego potwierdzenia, pomimo obowiązku określonego w § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego. W treści wszystkich zbadanych wywiadów nie zostały zawarte adnotacje o zrealizowaniu przez pracowników socjalnych dyspozycji określonej w § 3 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego, tj. o poinformowaniu osoby lub rodziny o obowiązku niezwłocznego informowania organu, który przyznał świadczenie, o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń, określonego w art. 109 ustawy o pomocy społecznej. Informacje takie zawarte były w decyzjach o przyznaniu świadczeń. W treści jednego wywiadu zawarto adnotację o przekazaniu informacji o możliwości skorzystania z programu dla sprawców przemocy w rodzinie, a w treści jednego – informację o zaproponowaniu pomocy psychologicznej i prawnej. Treści wywiadów nie zawierały zapisów zachęcających do przekazania innym osobom – przez osoby, u których przeprowadzano wywiady – informacji o możliwości zwrócenia się do OPS i skorzystania z form pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 434-439)

---

¹¹ Dz. U. Nr 77, poz. 672

¹² Dz. U. Nr 27, poz. 138

5.7. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym OPS, kierujący sekcjami, w tym Sekcji Specjalistycznej Pomocy Środowiskowej, w ramach której funkcjonował Zespół Pracy Socjalnej i Aktywnej Integracji, odpowiedzialni byli – między innymi – za sprawowanie nadzoru nad właściwym wykonywaniem obowiązków służbowych przez pracowników, zapewnienie zgodności z przepisami prawa spraw załatwianych przez pracowników, konsultacje z pracownikami dotyczące rozwiązania trudnych sytuacji i możliwości pomocy osobom i rodzinom zgłaszającym się z problemami. W OPS nie funkcjonował – ustalony odrębnie dla pracowników socjalnych – system nadzoru nad realizacją ich obowiązków i oceny sposobu tej realizacji. Przyjęty regulamin okresowej oceny pracowników na stanowiskach urzędniczych nie dotyczył pracowników socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 62-63, 443-445)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik Ośrodka – wyjaśniła, że system nadzoru wynika z organizacji pracy OPS i zwierzchności stanowisk podległych bezpośrednio, bądź pośrednio, kierownikowi OPS. *W opinii kierownika OPS w Nisku nie ma potrzeby tworzenia dodatkowego systemu kontroli terenowych pracowników socjalnych, gdyż na bieżąco są śledzone procesy rozpatrywania spraw przez poszczególnych pracowników, dostępne są powszechnie ewidencje wyjść służbowych i zapisy pracy socjalnej oraz innych czynności w SI POMOST. Ponadto w oparciu o wnioski, kierownik OPS podejmuje decyzje, podpisuje pisma wychodzące z instytucji, uczestniczy w spotkaniach w rodzinami, wyjaśnia interwencje i sprawy odwoławcze z poszczególnych rejonów pracy socjalnej. Aktualnie rozważano pomysł stworzenia rejestru pracy pracowników socjalnych i odnotowywania inicjatyw podejmowanych przez pracowników, stosowania przez nich niekonwencjonalnych metod pracy, sposobów rozwiązywania trudnych przypadków oraz ewentualnych zaniedbań w sprawach klientów i opieszłości zawodowej, ale w konsekwencji zespołowego oceniania tego pomysłu napotkano na stanowisko negatywne, sugerujące stosowanie przez to mobbingu. Pracownicy socjalni słusznie zauważyli, iż system nagród i kar dla każdego pracownika, jeśli zostaje zastosowany w zakładzie, to podlega opinii kierownika jednostki, a świadomość istnienia indywidualnych kartotek pracowników kojarzony jest z metodami minionego systemu.*

(dowód: akta kontroli str. 443-445)

5.8. W sprawie działań związanych z wprowadzeniem standardu superwizji pracy socjalnej oraz korzyści z wprowadzenia tego standardu, Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła: *Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku, a zwłaszcza pracownicy socjalni śledzą kwestie regulacyjne wynikające z rozporządzenia MPiPS w sprawie superwizji pracy socjalnej (projekt). Aktualnie mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach organizowanych przez ROPS w Rzeszowie, podejmowane są próby grupowego rozwiązywania problemów wnioskodawców (spotkania z klientem, protokołowanie zdarzeń), realizowana jest superwizja nieformalna (spontaniczne rozmowy konsultacyjne w warunkach pracy), superwizja menadżerska (narady i spotkania pracownicze pozwalające podtrzymywać wśród kadry dążenia do realizacji celów Ośrodka, pomagające w utrzymaniu dobrych relacji pracowniczych wśród personelu). Pracownicy OPS w Nisku mają świadomość jakie korzyści zawodowe można odnieść z superwizji. Znana jest im korzyść ponownej analizy dokonanej z udziałem innych osób i lepszego wglądu w przyczyny trudności pojawiających się w pracy. Efektem tej analizy jest uzyskanie nowej i szerszej perspektywy widzenia danego problemu. Daje to możliwość dokonania trafniejszej diagnozy i przyjęcia lepszej strategii terapeutycznej. Sami pracownicy mimo doświadczenia w pracy socjalnej oraz posiadanego wykształcenia postrzegają superwizję jako znaczącą, ale w innym charakterze wykonywanej pracy. Aktualnie zawód pracownika socjalnego obciąża zarówno osoby psychicznie*

pracujące w tej profesji, jak i fizycznie z powodu przerostu procedur administracyjnych i dokumentacji biurowej oraz problemów ludzkich i ograniczeń możliwości pomagania (finansowych, infrastrukturalnych, lokalowych, kadrowych). Pracownicy nierzadko mówią o wypaleniu zawodowym zwłaszcza gdy planowane efekty w pracy zawodzą oraz gdy ich wysiłki nie przekładają się na odpowiednie gratyfikacje finansowe. Wyższy stopień poradnictwa dla pracowników socjalnych jakim jest superwizja być może pozwoli na zachowanie i wzmocnienie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych. Do czasu wykształcenia się w grupie superwizora pracy socjalnej pracownicy OPS w Nisku mogą korzystać z pomocy psychologa i prawnika zatrudnionego na umowę zlecenie. Dodaje się, że w grupie pracowników OPS istnieje zainteresowanie szkoleniem na superwizora pracy socjalnej, ale jedynie przy refundacji kształcenia przez zakład pracy.

(dowód: akta kontroli str. 440-442)

5.9. Anonimowe ankiety dotyczące jakości pracy pracowników OPS wypełnione zostały przez 20 beneficjentów pomocy społecznej. Dziewiętnastu beneficjentów wyraziło zadowolenie z jakości pracy wykonywanej przez pracowników socjalnych. Podaną przyczyną niezadowolenia jednej osoby było stanowcze zachowanie pracownika socjalnego i brak starań w celu udzielenia pomocy. Osiemnaście osób uznało, iż są w sposób uprzejmy traktowani przez pracowników socjalnych, a dwie osoby – w tym osoba, która nie wyraziła zadowolenia z pracy tych pracowników – stwierdziło przeciwnie. Osiemnaśtu ankietowanych określiło, iż pracownicy socjalni poświęcają im wystarczającą ilość czasu. Szesnaście osób stwierdziło, że pracownicy socjalni przedstawili im możliwe formy pomocy społecznej, a piętnaście – że zostali poinformowani o możliwości uczestnictwa w programach osłonowych (jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie). Osiemnaście osób uznało, że uzyskana pomoc z OPS wpłynęła na poprawę ich sytuacji.

(dowód: akta kontroli str. 446-485)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku 1 pracownik na 2.000 mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r., na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.049 mieszkańców gminy i miasta Nisko, w dniu 31 grudnia 2012 r. – 2.044 mieszkańców, a według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. – 2.036 mieszkańców, co powodowało przekroczenie normy określonej w cytowanym przepisie ustawy o pomocy społecznej – odpowiednio – o 2,45%, 2,2% oraz 1,8%.

(dowód: akta kontroli str. 309-312)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła, że po analizie przez kierownika OPS liczby rodzin korzystających z pomocy OPS i dokonywanych częstych zmian rejonów wg stopnia trudności przypadków skłaniano się bardziej realnie do projektu ustawy, gdzie na 1 pracownika socjalnego przypadłoby 50 rodzin wymagających pracy socjalnej, a nie 2.000 mieszkańców. Z doświadczenia pracowników socjalnych wiadomym jest, że liczba ludności 2.000 mieszkańców w rejonie pracy socjalnej może odpowiadać 10-ciu rodzinom korzystającym z pomocy, a w innych przypadkach dociążenie drugiego pracownika przy tej liczbie ludności może być pięciokrotne. Wyznacznikiem rejonu socjalnego jest zatem liczba rodzin a nie liczba mieszkańców, mimo że ustawa stanowi inaczej. Kierownik OPS podała także, iż w OPS zatrudniony jest pracownik socjalny przekwalifikowany do świadczenia

specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który – w przypadku konieczności spełnienia wymogu stawowego – może zostać przywrócony do pracy w rejonie.

(dowód: akta kontroli str. 704-705)

2. W art. 119 ust. 1 pkt 2, 6, 7, 8 oraz 9 ustawy o pomocy społecznej określone zostały obowiązki pracowników socjalnych służące monitorowaniu sytuacji społecznej, cytowane w punkcie 5.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Obowiązki określone we wszystkich ww. przepisach ustawy o pomocy społecznej nie zostały zawarte w zakresach czynności 10 spośród 11 pracowników socjalnych OPS. W zakresach czynności 6 pracowników zawarto wyłącznie obowiązki określone w art. 119 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, a w zakresach czynności 4 pracowników – obowiązki określone w art. 119 ust. 1 pkt 2 i pkt 7 tej ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 313-346)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła, że nieuwzględnianie w zakresach czynności pracowników socjalnych zmian ustawy o pomocy społecznej, dotyczących obowiązków tych pracowników, nie oznaczało, iż nie wykonywali oni zadań, do których zobowiązywał ich przepis art. 119 tej ustawy. Wyjaśniła także, że po powołaniu na stanowisko kierownika OPS dokonała reorganizacji zatrudnienia oraz systematycznie wprowadza zmiany w zakresach czynności pracowników Ośrodka, uwzględniające wszystkie obowiązki określone w art. 119 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 706-708)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na występujące przypadki sporządzania wywiadów środowiskowych na nieobowiązujących formularzach oraz niepotwierdzania – za zgodność z oryginałem – kserokopii dokumentów zgromadzonych dla ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osoby lub rodziny.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie – mimo stwierdzonych nieprawidłowości – działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

6. Działania, w tym nieobowiązkowe, podejmowane przez OPS, służące ujawnieniu potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

Opis stanu
faktycznego

6.1. Pracownicy socjalni OPS realizowali następujące działania, w wyniku których możliwe było zidentyfikowanie osób mających trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia przez szeroko rozumianą pomoc społeczną:

- prowadzenie otwartej rekrutacji w celu skierowania dzieci do udziału w zajęciach organizowanych w świetlicach środowiskowo – profilaktycznych; po zgłoszeniu dziecka przez rodziców pracownicy socjalni rozpoznawali sytuację rodzinną dziecka;
- prowadzenie otwartego naboru uczestników do udziału w programach i projektach przeciw wykluczeniu społecznemu,
- uzyskiwanie informacji z PUP o sytuacji zawodowej i przebiegu aktywności zawodowej osób,
- uzyskiwanie informacji od softysów, pedagogów szkolnych, personelu medycznego, sądu, radnych, przewodniczących rad osiedli.

Postępowania w celu zidentyfikowania osób mających trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, a także działania w stosunku do ujawnionych beneficjentów pomocy społecznej nie zostały w OPS skatalogowane i opisane. Pracownicy socjalni Ośrodka nie występowali z propozycjami opracowania takich dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 486-491, 560-561, 722-723)

6.2. Na terenie działania OPS nie funkcjonował ośrodek interwencji kryzysowej. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (GZI), powołany został zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Nisko z dnia 20 września 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 492-494)

Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – oświadczyła: *Oceniając wkład pracy GZI w Nisku w pomoc Ośrodkowi Pomocy Społecznej w realizowaniu zadań związanych z monitorowaniem sytuacji społecznej należy stwierdzić, że nie ma przepływu informacji ze strony GZI o sytuacji bieżącej klientów z problemem przemocy do pracowników socjalnych. Kontakt GZI odbywał się do dnia 30 czerwca 2014 r. poprzez przesłanie pracownikowi socjalnemu wezwania na spotkanie grupy roboczej na określony dzień, a pracownik diagnozował w środowisku rodzinę, nierzadko uzupełniał dokumentację Zespołu, sporządzał protokoły ze spotkań, monitorował rodzinę, robił notatki z działań, współpracował z instytucjami na rzecz rodziny i to pracownik socjalny dopytywał głównie przedstawicieli policji i szkoły o spostrzeżenia, domagał się towarzyszenia w interwencji lub zwoływał grupy robocze. Od dnia 1 lipca 2014 r. obowiązek prowadzenia rodzin z problemem przemocy, w tym monitoring środowiska, należy do zakresu obowiązków pracownika, który jednocześnie łączy funkcję przewodniczącego GZI. Być może takie rozwiązanie okaże się skuteczne z racji wykonywania obowiązków środowiskowego pracownika socjalnego.*

(dowód: akta kontroli str. 492-494)

6.3. W okresie objętym kontrolą, OPS – w ramach współpracy z innymi podmiotami – otrzymywał 15 informacji, które wykorzystał do ustalenia zasadności przyznania świadczeń pomocy społecznej. Informacje takie OPS otrzymywał z policji, placówek służby zdrowia, a jedną informację przekazała wspólnota mieszkaniowa nieruchomości. Sąd przekazywał do OPS informacje o ograniczeniu władzy rodzicielskiej rodziców i zwracał się o sporządzanie okresowych sprawozdań dotyczących rodzin. Osiem spośród informacji otrzymanych w okresie objętym kontrolą (udokumentowanych i przedstawionych do kontroli) dotyczyło nowych środowisk. W trzech przypadkach udzielona została pomoc, w dwóch – osoby wskazane w informacjach odmówiły przyjęcia pomocy, w jednym – stwierdzono o braku zasadności przyznania pomocy. W jednym przypadku OPS prowadzi pracę socjalną mającą na celu spowodowanie zmiany warunków mieszkaniowych rodziny lub umieszczenie w domu pomocy społecznej, a w innym – współpracuje z pedagogiem szkolnym w sprawie dziecka, w stosunku do którego ograniczona została władza rodzicielska. W pozostałych przypadkach rodziny wskazane w otrzymanych informacjach korzystały z pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 495-510)

OPS nie występował do innych podmiotów (np. PUP, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności, warsztatów terapii zajęciowej, podmiotów prowadzących turnusy rehabilitacyjne, społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych) o udzielenie informacji przydatnych do zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik

OPS – wyjaśniła, że OPS występował do innych podmiotów o podanie informacji niezbędnych do objęcia pomocą społeczną beneficjentów zidentyfikowanych już przez OPS. *Podmioty, jednostki czy organizacje z reguły nie gromadzą i nie przetwarzają informacji o potrzebach społecznych, bowiem każdy podmiot działa w oparciu o obowiązujące go przepisy, a czynnik społeczny przypisywany jest głównie pomocy społecznej.* Kierownik OPS poinformowała także, iż Ośrodek nie prowadzi statystyk wystąpień do instytucji, podmiotów czy organizacji w sposób pozwalający na przedstawienie skali takich wystąpień.

(dowód: akta kontroli str. 511-514, 724-725)

6.4. W dniu 10 lutego 2010 r. OPS zawarł z PUP porozumienie, w którym zostały uregulowane wzajemne obowiązki stron porozumienia przy realizacji kontraktów socjalnych, indywidualnych programów usamodzielnienia, lokalnych programów pomocy społecznej lub indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego, tj. przy realizacji programów przewidzianych dla bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, określonych w art. 50 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*¹³. Zgodnie z porozumieniem, OPS zobowiązany był do przesłania do PUP: wykazu osób bezrobotnych przewidzianych do objęcia ww. programami, potwierdzenia zawarcia kontraktów z bezrobotnymi skierowanymi przez PUP, informacji o rodzaju pomocy i działaniach aktywizujących stosowanych wobec tych osób. PUP zobowiązany był do przekazania do OPS informacji o osobach zakwalifikowanych do wydania skierowania oraz wydania skierowań. W dniu 20 marca 2013 r. zawarto porozumienie, którym sprecyzowano ustalenia w zakresie ww. współpracy. Zgodnie z nowym porozumieniem OPS po otrzymaniu informacji zwrotnej z PUP o osobach zakwalifikowanych do wydania skierowania do kontraktu socjalnego zobowiązany był do przygotowania i przesłania do PUP informacji dotyczącej zindywidualizowanych systemów wsparcia dla danych osób. PUP – na podstawie otrzymanej informacji – dokonać miał oceny planowanych instrumentów wsparcia oraz weryfikacji korzystania przez osoby z innych form aktywizacji zawodowej, a OPS – po otrzymaniu z PUP informacji zwrotnej – dokonać miał ostatecznej weryfikacji planowanych instrumentów wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej i grup docelowych oraz skierować kwalifikujące się osoby do PUP w celu odebrania skierowania do kontraktu socjalnego. Realizacja kontraktów socjalnych przebiegała zgodnie z postanowieniami porozumień. Na mocy porozumień, w 2012 r. kontraktami socjalnymi objęto 24 osoby korzystające wcześniej z pomocy społecznej, a w 2013 r. oraz w I półroczu 2014 r. po 18 takich osób. W okresie objętym kontrolą nie realizowano innych ww. programów określonych w porozumieniu.

(dowód: akta kontroli str. 515-545, 688)

W ramach zawartej przez OPS i PUP umowy, której przedmiotem było wdrożenie i funkcjonowanie SEPI, PUP zobowiązał się do udostępnienia Ośrodkowi zapisów osobowych – znajdujących się w zbiorze danych PUP – w celu realizacji zadań statutowych OPS, z uwzględnieniem dobra publicznego. W okresie objętym kontrolą – na podstawie tej umowy – OPS 417 razy zwrócił się do PUP o uzyskanie danych w sprawach beneficjentów pomocy społecznej zaewidencjonowanych w PUP. W 2012 r. OPS nie występował do PUP na podstawie ww. umowy, w 2013 r. OPS wystąpił w 23 sprawach (20 o podanie statusu osoby w PUP, 3 o podanie świadczeń pobranych w ostatnim miesiącu), a w I półroczu 2014 r. – w 394 sprawach (350 o podanie statusu osoby w urzędzie, 42 o podanie świadczeń pobranych

---

¹³ Dz. U. z 2013 r., poz. 674 ze zm.

w ostatnim miesiącu, 1 o podanie daty ostatniej rejestracji osoby, 1 o podanie świadczeń pobranych w 3 ostatnich miesiącach).

(dowód: akta kontroli str. 6-12, 728)

Na mocy zarządzenia Burmistrza Gminy i Miasta Nisko, kierownikowi Ośrodka udzielone zostało pełnomocnictwo do prowadzenia postępowań w sprawach objętych porozumieniami – zawartymi pomiędzy Starostą Powiatu Nizańskiego a Burmistrzem Gminy i Miasta Nisko – w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych. W wyniku realizacji tych porozumień, w 2012 r. oraz 2014 r. do prac społecznie użytecznych zostało skierowanych po 10 bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w 2013 r. – 11 takich osób.

(dowód: akta kontroli str. 19-30,42)

6.5. W latach 2012 – 2014 (I półrocze) OPS nie uczestniczył w wymianie doświadczeń z innymi ośrodkami pomocy, organizacjami lub innymi podmiotami w zakresie identyfikacji i monitorowania sytuacji społecznej. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik Ośrodka – wyjaśniła, że *miały wprawdzie miejsce sytuacje telefonicznej wymiany informacji z ośrodkami pomocy o sposobach radzenia sobie w sprawach indywidualnych klientów, ale nie były to działania na rzecz beneficjentów OPS. W latach nieobjętych kontrolą, w ramach narad przeprowadzanych przez Wydział Polityki Społecznej w Rzeszowie, pracownicy OPS w Nisku byli uczestnikami spotkań i konferencji, w trakcie których poruszano sprawy społeczne (handel ludźmi, zdarzenia losowe), wskazywano uregulowania do odzworowania w jednostkach o zasięgu lokalnym.*

(dowód: akta kontroli str. 546-547)

6.6. W okresie objętym kontrolą OPS jednokrotnie skorzystał z możliwości zamieszczenia w mediach informacji o realizowanych projektach. W 2012 r., w tygodniku o zasięgu regionalnym (Stalowa Wola, Nisko, Tarnobrzeg, Sandomierz, Leżajsk) pn. *Sztafeta*, promowano realizację projektu systemowego *Czas na aktywność w gminie i mieście Nisko*. W zamieszczonym w tygodniku ogłoszeniu podano, że głównym celem projektu było przeciwdziałanie bezrobociu, niezaradności opiekuńczo – wychowawczej i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Określony został zakres osób, do których adresowany był projekt, podano liczbę osób zakwalifikowanych w wyniku rekrutacji, wyszczególnione instrumenty aktywnej integracji realizowane w ramach projektu oraz określono efekty realizacji projektu.

(dowód: akta kontroli str. 291-292)

6.7. OPS uzyskiwał informacje o możliwości udziału w programach i projektach przeciw wykluczeniu społecznemu poprzez analizowanie stron internetowych MPiPS oraz pocztą elektroniczną z Wydziału Polityki Społecznej PUW w Rzeszowie. W poczcie elektronicznej OPS możliwe były do odtworzenia informacje o 6 programach. OPS skorzystał z informacji o 3 spośród tych programów, a ponadto z informacji o 2 programach, podanych na stronie internetowej MPiPS. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – oświadczyła, że nierealizowanie większej liczby programów przeciw wykluczeniu społecznemu wynikało z braku odpowiedniej infrastruktury, środków finansowych niezbędnych na wkład własny oraz szczupłości kadry.

(dowód: akta kontroli str. 709-721)

W okresie objętym kontrolą, w realizowanych przez OPS nw. projektach i programach przeciw wykluczeniu społecznemu uczestniczyło ogółem 565 osób, z czego 544 osoby korzystające z pomocy społecznej oraz 21 osób niekorzystających wcześniej z takiej pomocy. Projekty, w ramach których zorganizowany został wypoczynek dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i ferii

zimowych, dofinansowywane były ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi lub Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. W zajęciach organizowanych w ramach tych projektów uczestniczyło łącznie 410 osób – dzieci i młodzież wywodząca się z rodzin dysfunkcyjnych, w tym z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie oraz zagrożonych popadaniem w narkomanię. W pozostałych nw. projektach i programach uczestniczyło 155 osób, z czego: 134 osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej oraz 21 „nowych” beneficjentów pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 548-664, 709-712)

OPS realizował działania w ramach następujących projektów i programów przeciw wykluczeniu społecznemu:

- *Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych* – zadanie realizowane w okresie od 22 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. w ramach programu MPiPS *Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu* – udział 15 osób bezrobotnych będących klientami OPS;
- *Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej* – program realizowany w 2013 r. (udział 13 dotychczasowych beneficjentów pomocy społecznej) i 2014 r. (udział 18 takich osób);
- *Czas na aktywność w gminie i mieście Nisko* – projekt realizowany w ramach POKL, współfinansowany ze środków EFS, skierowany do osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, niezatrudnionych, nieaktywnych zawodowo, bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym; w 2012 r. uczestniczyły 24 osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, w 2013 r. oraz 2014 r. – po 18 takich osób;
- *Powiatowy klub integracji społecznej* – kompleksowa aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców powiatu niżańskiego; projekt realizowany wspólnie z PUP oraz Stowarzyszeniem „Integracja”, współfinansowany ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – udział ogółem 49 beneficjentów pomocy społecznej (w tym 21 „nowych”) z gminy i miasta Nisko z czego: w 2012 r. – udział 16 osób (w tym 12 osób niekorzystających z pomocy OPS), w 2013 r. – udział 16 osób, w 2014 r. – udział 17 osób (w tym 9 osób niekorzystających z pomocy OPS);
- *Zima i my* – organizacja wypoczynku w okresie ferii zimowych 2012 r.; uczestnikami były dzieci i młodzież (25 osób) uczęszczająca do Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nowosielcu;
- *Zima w kolorach tęczy* – organizacja wypoczynku w okresie ferii zimowych w 2012, 2013 oraz 2014 r.; uczestnikami były dzieci (łącznie 71 osób) uczęszczające do Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Wolinie;
- *Mrozik 2012* – organizacja zimowiska w okresie ferii 2012 r.; uczestnikami było 28 dzieci uczęszczających do Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Zarzeczcu;
- *Świat marzeń* – organizacja wypoczynku letniego w 2012 r. dla dzieci i młodzieży (30 osób) uczęszczającej do Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nowosielcu;
- *Aktywny wypoczynek* – organizacja wypoczynku letniego w 2012 r. oraz w 2013 r. dla dzieci i młodzieży (łącznie 86 osób) ze Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Wolinie;
- *Wesołe wakacje* – organizacja wypoczynku letniego w 2012 r. dla dzieci i młodzieży (19 osób) ze Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nisku;

- *Letnie przygody* – organizacja wypoczynku letniego w 2012 r. dla 20 dzieci w Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nowosielcu;
- *Kolorowe lato* – organizacja półkolonii w okresie wakacji 2013 r. dla dzieci i młodzieży (26 osób) z gminy i miasta Nisko, w Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nisku;
- *Kolorowe ferie* – organizacja zimowiska w okresie ferii zimowych dla dzieci i młodzieży (19 osób) ze Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nisku;
- *Zdrowa zima* – organizacja wypoczynku w okresie ferii zimowych w 2013 r. dla dzieci i młodzieży (23 osób) w Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nowosielcu;
- *Śnieżynka 2013* – zimowisko dla 20 dzieci ze Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Zarzeczcu;
- *Wesołe ferie* – organizacja zimowiska w 2014 r. dla dzieci i młodzieży (20 osób) ze Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nisku;
- *Zimowi odkrywcy* – organizacja wypoczynku w okresie ferii zimowych w 2014 r. dla dzieci i młodzieży (23 osób) ze Świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nowosielcu.

(dowód: akta kontroli str. 548-664)

Gmina i Miasto Nisko składała wnioski o przyznanie dotacji na realizację w roku 2012, 2013 oraz 2014 – zadań publicznych w ramach programu MPiPS na rzecz wsparcia dzieci i rodziny w gminie *Świetlica – Dzieci – Praca*. Dotacja przyznana została na realizację tego zadania w 2014 r. W ramach ww. programu zadanie pn. *Świetlica akademią marzeń* realizowane jest w świetlicy Środowiskowo – Profilaktycznej w Nisku i Wolinie. Realizacja programów i projektów przeciw wykluczeniu społecznemu nie przyczyniła się do zidentyfikowania „nowych” beneficjentów pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 665-669)

6.8. W OPS nie opracowano procedur współpracy z innymi podmiotami, mających na celu rozpoznawanie sytuacji społecznej osób wymagających wsparcia. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła, że *OPS w Nisku, w swoim działaniu na rzecz rozpoznawania sytuacji osób wymagających wsparcia i udzielania pomocy opiera się głównie o ustawę o pomocy społecznej i przepisy wynikające z innych dokumentów, służące ochronie interesów obywateli i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.*

(dowód: akta kontroli str. 511-514)

6.9. W latach 2012 – 2014 (I półrocze), OPS nie upowszechniał informacji o działaniach podejmowanych w celu zidentyfikowania osób wymagających pomocy społecznej. Pani Elżbieta Tłusta – kierownik OPS – wyjaśniła, że *OPS nie przekazywał także informacji do innych ośrodków w formie pisemnej, chociaż wymiana informacji pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej w formie telefonicznej, w zakresie realizowanych działań, rozstrzygania spraw i przyjętych procedur postępowania w konkretnych przypadkach, jest powszechnie stosowaną formą wymiany doświadczeń.*

(dowód akta kontroli str. 672-673)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na:

1. Niepodejmowanie działań w zakresie wymiany doświadczeń dotyczących identyfikowania i monitorowania sytuacji społecznej. Ze względu na rangę problemu,

istotna jest wymiana takich doświadczeń, która skutkować może uzyskaniem wiedzy o metodach wykorzystywanych przez inne podmioty, odmiennych niż stosowane przez OPS.

2. Brak promowania w mediach form udzielania pomocy społecznej oraz znikomy zakres promowania programów realizowanych przez OPS, co mogło skutkować ograniczeniem wiedzy potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej w tym zakresie.

3. Niepodejmowanie przez OPS działań mających na celu uzyskanie od innych podmiotów informacji, które mogłyby być przydatne do zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

7. Realizacja wniosków pokontrolnych.

Opis stanu faktycznego

W OPS nie zostały przeprowadzone kontrole: P/13/110 *Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*, a także P/13/102 *Realizacja kontraktów socjalnych przez miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej*.

(dowód: akta kontroli str. 674-676)

Ocena częściowa

W związku z niewystąpieniem ww. zagadnień, Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od dokonywania oceny w tym obszarze.

8. Skargi z zakresu identyfikowania i monitorowania sytuacji społecznej.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą działalność OPS związana z identyfikowaniem i monitorowaniem sytuacji nie była przedmiotem skarg, które wpłynęły do Ośrodka lub do Urzędu Gminy i Miasta Nisko.

(dowód: akta kontroli str. 677-680)

Ocena częściowa

W związku z niewystąpieniem ww. zagadnień, Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od dokonywania oceny w tym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴, wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu uzupełnienie *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Nisko, z uwzględnieniem kierunków pomocy społecznej na lata 2013 – 2020* o elementy wymagane przepisem art. 16b ust. 2 pkt 2 oraz pkt 3 litera c) i d) ustawy o pomocy społecznej.

¹⁴ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zmianami

2. Upowszechnianie w BIP pełnej i rzetelnej informacji o wszystkich świadczonych usługach z zakresu pomocy społecznej, zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit. d ustawy o *dostępie do informacji publicznej*.
3. Poszerzenie współpracy z innymi podmiotami w celu uzyskiwania informacji przydatnych do zidentyfikowania potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.
4. Podjęcie działań w celu zapewnienia zatrudnienia wymaganej liczby pracowników socjalnych.
5. Ujęcie w zakresach czynności – wszystkich pracowników socjalnych – wszystkich zadań wynikających z przepisu art. 119 ust. 1 pkt. 2, 6, 7, 8 i 9 ustawy o *pomocy społecznej*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia   września 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler
Roman Tadla
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
Podpis